

Ikäystävällinen Orimattila - suunnitelma ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi vuosina 2027-2030



Orimattilan kaupunki



@orimattilakaupunki



Sisällys

Johdanto

Lait ja kansallinen ohjaus ikätyön taustalla

Ikääntyneiden osuus väestöstä kasvaa

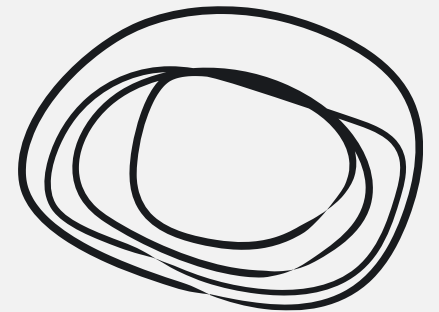
Orimattilan ikääntyneiden tilannekuva

Havaintoja ikääntyneen väestön sosiaalisesta hyvinvoinnista, sosiaalista ongelmista ja hyvinvoinnista Päijät-Hämeessä

Orimattilan ilmiötiedonkeruun 12/2025-1/2026 ikääntyneitä koskevat ilmiöt kuntalaisilta ja asiantuntijoilta

Ikäsuunnitelman taustalla: Päijät-Hämeen hyte-kärjet ja Orimattilan kaupungin strategia

Ikäystävällinen Orimattila -suunnitelma ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi vuosille 2027-2030 (tavoitetaulukot)



Johdanto

Ikäystävällinen Orimattila –suunnitelma tuo esiin keinoja ja mahdollisuuksia, joilla Orimattilan kaupunki voi yhteistyötahojensa kanssa edistää ikääntyvien kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Suunnitelmassa painottuvat ennaltaehkäisevät toimet.

Ikäystävällinen Orimattila –suunnitelma pohjautuu Päijät-Hämeen alueellisiin hyte-kärkiin ja taustalla on myös kaupungin asukkailta ja asiantuntijoilta vuonna 2025 kerätty tieto kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavista ilmiöistä Orimattilassa.

Hyvinvointialue vastaa ikääntyvien palvelutuotantoa koskevista seikoista.

Ikääntyvien palvelut on koottu Päijät-Hämeen yhteiseen palveluoppaaseen: [Palveluopas - Ikääntyneiden palveluneuvonta](#)

Ikäsuunnitelmaa voidaan päivittää vuosittain asiantuntijatyönä esimerkiksi tavoitteiden tai mittariston osalta vastaamaan ajankohtaisia ikääntyviä koskevia tarpeita. Päivitys tapahtuu vuosiraportoinnin yhteydessä seuraavaa vuotta koskien.

Lait ikääntyvien hyvinvointisuunnitelman taustalla

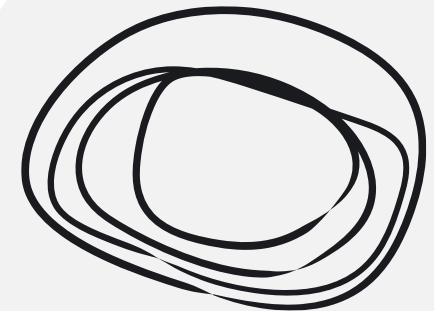
Ikäsuunnitelmatyön taustalla ovat Vanhuspalvelulakiin (980/2012) eli Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvetaista, Terveystenhuoltolaki (1326/2010), Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja Sote-järjestämislaki (612/2021) – palvelujen järjestämisen kokonaisvastuu

Kansallisen ikäohjelman 2030 tavoitteena on varautua väestön ikääntymiseen laaja-alaisesti. Ikäohjelmalla kannustetaan mahdollisimman toimintakykyisen ikääntymisen turvaamiseen sekä taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävän palvelujärjestelmän rakentamiseen.

Ikäsuunnitelma pohjautuu Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 toimeenpanosuunnitelmaan

Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027.

Lähde: Päijät-Hämeen suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2026-2029



Ikääntyneiden osuus väestöstä kasvaa

Ikääntyneiden osuus kasvaa tulevina vuosina Orimattilassa kuten myös muissa Suomen kunnissa.

Tämän hetken arvion mukaan vuonna 2050 jo joka seitsemäs suomalainen on yli 74-vuotias.

Voidaan kuitenkin arvioida, että ikääntyvä väestö on toimintakykyisempää, vaikka palvelujen tarve vääjäämättä kasvaa. Omaehtoiset ratkaisut ja digitaaliset ja teknologiset palvelut lisääntyvät.

Tulevaisuus näyttäytyy siten, että se on digitaalisesti saavutettava, mutta inhimillinen palveluyhteiskunta. Ikääntyvä Suomi ei ole vain haaste, vaan myös mahdollisuus. Ikääntyminen ei ole enää passiivista ja yhä useampi eläkeläinen on aktiivinen toimija, terve ja osallistuu yhteiskuntaan esimerkiksi vapaaehtoistoimintaan tai osa-aikatyön kautta.

Lähde: Päijät-Hämeen suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2026-2029



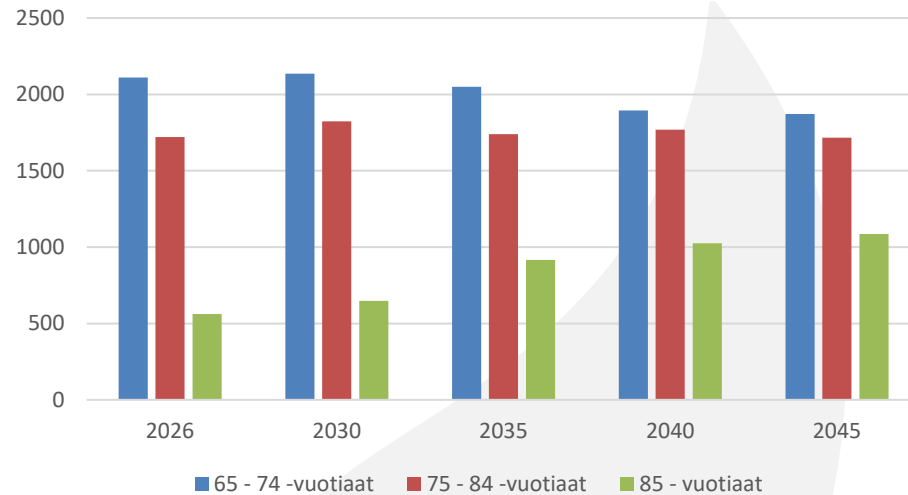
Ikääntyneiden osuus suhteessa muihin ikäluokkiin kasvaa tulevina vuosina Orimattilassa kuten myös muualla maassa. Vuonna 2024 yli 75 –vuotiaista kotona asui 93,9%:a.

Ennusteessa väestöllinen huoltosuhde kasvaa vuoden 2026 lukemasta (75,6) vuoteen 2045 (83) mikä tarkoittaa, että vuonna 2045 ei-työikäisiä (alle 15-vuotiaita sekä 65 –vuotta täyttäneitä) on sataa työikäistä kohden 83.

Väestöllinen huoltosuhde:

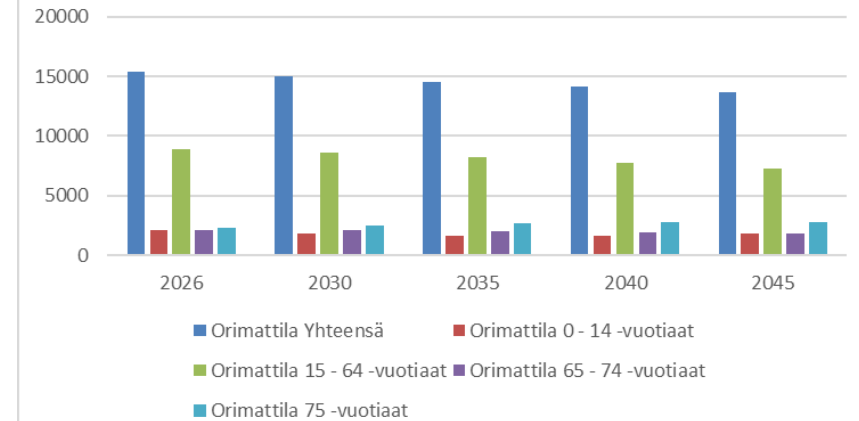
Vuosi	2026	2030	2035	2040	2045
Orimattila	75,6	77,8	80,6	81,3	83

Väestöennuste ikääntyvien osalta vuoteen 2045 saakka



Vuosi	65 - 74 -vuotiaat	75 - 84 -vuotiaat	85 - vuotiaat	Yhteensä
2026	2111	1721	563	4395
2030	2136	1824	649	4609
2035	2049	1740	916	4705
2040	1894	1768	1026	4688
2045	1871	1717	1085	4673

Väestöennuste



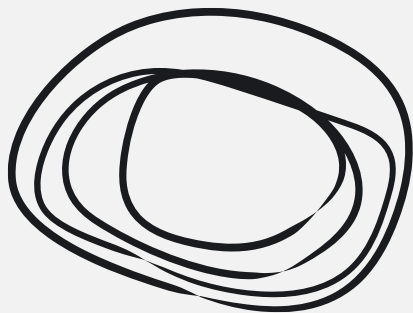
Havaintoja ikääntyneen väestön sosiaalisesta hyvinvoinnista, sosiaalisista ongelmista ja ilmiöistä Päijät-Hämeessä (1/2)

Erilaiset taloudelliset vaikeudet ja velkaantuminen

Asumisen haasteet (häiriökäytös, siivottomuus, paloriskien lisääntyminen), hädöt, vaikeus saada asuntoa, asunnottomuus

Arjen voimavarat ovat heikentyneet (jaksamattomuus, toivottomuus, toimintakyvyn heikkeneminen)

Yhteiskunnalliseen osallisuuteen liittyvät tarpeet tai puutteet osaamisessa (digitaidot, pankkiasiointi, kuulluksi tuleminen palvelutarpeestaan, kyky hakea palveluja, haastavat kulkuyhteydet tai osaamattomuus/pelko käyttää julkisia liikennevälineitä)



Havaintoja ikääntyneen väestön sosiaalisesta hyvinvoinnista, sosiaalisista ongelmista ja ilmiöistä Päijät-Hämeessä (2/2)

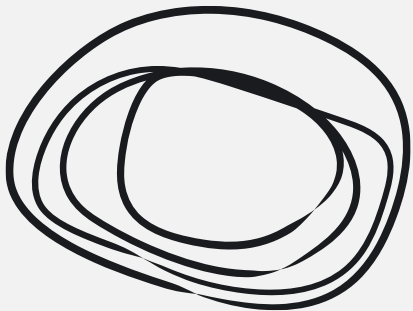
Yksinäisyys, tukiverkoston puute

Päihde- ja mielenterveysongelmat ja haasteet hakea/saada näihin apua

Palveluista kieltäytyminen

Haavoittavat sosiaaliset suhteet (taloudellista hyväksikäyttöä, väkivaltaa)

Polarisoituminen, eriarvoistuminen, väliinputoajat (palveluiden kriteerit eivät täyty)



Orimattilan ilmiötiedonkeruun 12/2025-1/2026 ikääntyneitä koskevat ilmiöt kuntalaisilta ja asiantuntijoilta

Ikäihmisten yksinäisyys ja syrjäytymisvaara

- Matalan kynnyksen kohtaamispaikalle on tarvetta
- Toivottiin matalan kynnyksen ohjausta ja tukea yksinäisyyden ehkäisyyn
- Ikääntyvän mielenterveys-, päihde- ja talousongelmat kietoutuvat usein yhteen

Palveluiden saavutettavuus

- Palveluliikenteeseen toivottiin parannusta, kyliltä palveluihin pääsy toivottiin turvattavaksi
- Digitaitoihin, digilaitteiden käyttöön ja digiasiointiin toivottiin tukea
- Ikäihmisille suunnattua tiedotusta toivottiin kehitettävän

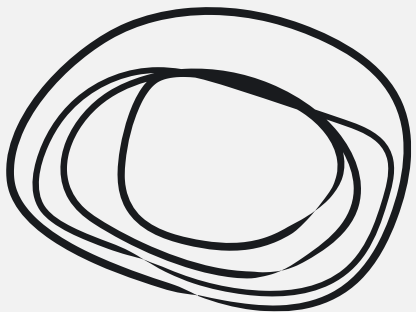
Ikäystävälliset asumismuodot ja palvelut

- Ikäystävällisen asumisen toivotaan edistyvän Orimattilassa Päijät-Hämeen asumisen kehittämisen suunnitelman mukaisesti

Tekemisemme kärjet on johdettu Hyvinvointisuunnitelmasta

Suunnitelman tavoitteet nousevat paikallisista ilmiöistä ja haasteista sekä Päijät-Hämeen hyte-kärjistä.

Suunnitelman pohjana on Orimattilan voimassa oleva strategia.



Osallisuus ja yhteisöllisyys

- Ikääntyneiden osallisuus vahvistuu
- Ikääntyneiden yksinäisyys ja turvattomuus vähenee

Mielen hyvinvointi

- Ikääntyneiden tyytyväisyys elämään on lisääntynyt

Arjen turvallisuus

- Ikääntyneiden kokemus arjen turvallisuudesta on vahvistunut
- Ikääntynyt saa apua saa silloin, kun sitä tarvitsee
- Muuttuviin olosuhteisiin varautuminen on vahvistunut ikääntyneiden osalta

Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat

- Ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet
- Pyrimme tunnistamaan ikääntyvän väestön terveyden ja toimintakyvyn heikkenemisen varhaisessa vaiheessa

ORIMATTILAN STRATEGISET TAVOITTEET

ELÄMÄN JA YRITTÄMISEN YHTEISTYÖALUSTA
ÄLYKKÄÄT JA TARVETTA VASTAAVAT PALVELUT
HENKILÖSTÖ - ORIMATTILAN SYDÄN

VISIO**ORIMATTILA YHDISTÄÄ
IHMISET ÄLYKKÄÄSTI**

Orimattila luo mahdollisuuksia
yhteistyölle ja osallisuudelle.
Toimimme vastuullisesti, varaudumme ja sopeudumme tulevaisuuteen.
Saamme toisistamme ja kaupungistamme parhaat puolet esiin.
Käännämme kaupunkimme kasvuun älykkäillä ratkaisulla.

ARVOT**SYDÄMELLISESTI**

Palvelemme aidosti sydämellä. Luomme hyvää yhteishenkeä ja kohtaamme toisemme ihmisinä erilaisuutta arvostaen. Kiitämme, tuemme, kannustamme ja innostamme toisiamme.

SINNIKKÄÄSTI

Suhtaudumme haasteisiin uteliaisuudella ja periksi antamattomuudella. Etsimme sinnikkäästi luovia ja voittavia ratkaisuja.

SUJUVASTI

Ennakoimme, priorisoimme, verkostoidumme ja teemme reilua yhteistyötä. Luomme kokonaisvaltaista hyvinvointia älykkäillä ratkaisulla yhdessä. Otamme rohkeasti kokeillen uudet ratkaisut käyttöön.

**Ikäystävällinen Orimattila –
suunnitelma ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi vuosille 2027-2030
(tavoitetaulukot)**

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutahot
Ikääntyvien yksinäisyys vähenee ja osallisuus vahvistuu	1. Edistetään ikääntyneiden yhteisöllistä toimintaa ja seniorivapaaehtoisten määrän rekrytoinnein ja Kotikulmilla toiminnan kautta	- Kotikulmilla-vapaaehtoiset 2–4 vapaaehtoista/vuosi +65 –vuotiaiden vapaaehtoisten määrä kasvaa vuosittain - Ikääntyneille suunnatut ryhmät ja tapahtumat väh. 200 osallistujaa /vuosi - Yli 65-vuotiaiden osallistumiskerrat ikääntyneiden toimintoihin yhteensä väh. 6000 osallistujaa/vuosi Indikaattori: Seniorityön asiakaskontaktit / vuosi	Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut Senioripalvelut Yhteistyö järjestöjen kanssa (esim. PalveluSantra ja eläkeläisjärjestöt, seurakunta)
	2. Rakennetaan kumppanuuksia 3. sektorin toimijoiden kanssa syrjäytymisvaarassa olevien ikääntyneiden tunnistamiseksi ja tueksi	- Mahdollisuuksia syrjäytymisvaarassa olevien ikääntyneiden tunnistamiseksi selvitetty/ei selvitetty - Rakennetut kumppanuudet 3. sektorin toimijoiden kanssa - Osallisuusindikaattori	Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut Senioripalvelut seniorityön ammattilaisten verkosto Lähimmäispalvelut Päijät-Hämeen varhaisen tuen verkosto
	3. Orimattilassa edistetään saavutettavia asumispalveluita	- Keskustelua yhteisöllisestä asumisesta edistetty vuosittain johtoryhmä ja valtuustotasolla sekä hyvinvointialueen kanssa (kyllä/ei) - Kaupunkisuunnittelussa huomioitu mahdollisuus toteuttaa yhteisöllisen asumisen rakennushankkeita kaavoituksen ja tonttitarjonnan näkökulmasta - Yksin asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Johtoryhmä Elinvoima yhteistyö hyvinvointialueen kanssa
	4. Osallistuminen suunnitteluun ja ikääntyvien kuuleminen	- Vanhus- ja vammaisneuvoston toteuttama hyvinvointi-suunnitelman toteutumien arviointi vuosittain - Vaikuttamiselinten yhteistapaaminen (vanhus- ja vammais-neuvosto, NUVA ja aluekumppanuuspöydät) 1-2 krt/vuosi - Vuosittain toteutettavan seniorien hyvinvointikysely indikaattorit (väh. 200 vastaajaa/vuosi)	Senioripalvelut Vanhus- ja vammaisneuvosto NUVA, Aluekumppanuuspöydät

Mielen hyvinvointi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutahot
Ikääntyneiden tyytyväisyys elämään lisääntyy	1. Kehitetään ja ylläpidetään olemassa olevaa sukupolvia yhdistävää ja yhteisöllistä toimintaa ja siirretään perinnekulttuuria tuleville sukupolville	- Vähintään kaksi sukupolvia yhdistävää toimintaa/ tapahtumaa/vuosi (esim. Lukumummotoiminta, ikäihmisten vierailut päiväkodeissa, päiväkotilaisten vierailut palvelutaloissa, isovanhempien vierailut päiväkodeissa) 50 senioreiden osallistumiskertaa sukupolvia yhdistävään toimintaan - Arvioidaan järjestävien tahojen kesken itsearviointina vuosittain	Sivistyspalvelut Varhaiskasvatus, koulut Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut Senioripalvelut kirjasto Yhteistyössä yhdistysten ja seurakunnan kanssa
	2. Matalan kynnyksen mielenterveys- ja keskustelutuen tarjoaminen ja mielenterveyden oma-apupalveluista ja terveyden edistämisestä tiedottaminen	- Olotilan yhteydessä olevan matalan kynnyksen walk-in keskustelutuen aukiolokerrat/vuosi - Terveyden edistämisen ja oma-apusivustoista tehtyjen julkaisujen määrä kaupungin viestintäkanavissa 10 Liikkuva senioripisteen käyntiä kylissä/vuosi; kohdattujen määrät/vuosi	Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut Senioripalvelut viestintä Yhteistyössä järjestökumppanin (esim. Mieli ry Lahden kriisikeskus, Lahden lähimmäispalvelu) ja seurakunnan kanssa

Arjen turvallisuus

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutahot
Senioreiden digitaidot, digipalvelujen käyttö, varautuminen ja palveluihin pääsy mahdollistuu	1. Tarjotaan säännöllistä digineuvontaa ja henkilökohtaista digiopastusta	- Digiopastusten määrä (Wellamo) /tavoite 10kpl/vuosi - Kirjaston henkilökohtaisten digiopastusten määrä, tavoite 75kpl/vuosi - Olotilan ryhmäneuvonnat 5-6 krt/vuosi - Neuvontaan osallistumiskertoja väh. 400/vuosi 75 % osallistujista kokee digiosaamisensa parantuneen (lyhyt palautelomake)	Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut kirjasto (tilat) Seniorityö vapaaehtoiset
	2. Lisätään tietoa hyvinvointialueen palveluista ja sosiaalietuuksista tietoiskuina	- Vähintään 4 tietoiskua/vuosi - Osallistujia yhteensä vähintään 150/vuosi 70 % osallistujista kertoo ymmärtävänsä paremmin mistä saa apua (lyhyt palautelomake)	Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut Seniorityö Viestintä Yhteistyö seurakunnan kanssa
	3. Järjestetään turvallisuus- ja varautumiskoulutuksia	- Turvallisuus – ja varautumiskoulutus, esim. Kotivara tutuksi (vähintään 2 koulutusta/vuosi) - Osallistujia varautumiskoulutuksissa vähintään 40 osallistujaa/vuosi	Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut Kirjasto yhteistyö pelastuslaitoksen ja järjestöjen kanssa

Päihteettömyys ja terveelliset elintavat

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuutahot
Ikääntyneiden hyvinvointi ja fyysinen toimintakyky paranee	1. Hyvinvointia edistävät tietoisuuskurssit 4 -Tuulen mallin teemoilla (mielenterveyden edistäminen, päihdetyö, rahapelihaittojen ehkäisy sekä lähisuhdeväkivallan ehkäisy)	- Vähintään 4 luentoa/tietoisuuskurssia vuodessa - Osallistujia yhteensä vähintään 200/vuosi 70 % osallistujista kokee saaneensa hyödyllistä tietoa tietoisuuskurssin jälkeen - Indikaattori: - Alkoholia riskitasolla käyttävät (Audit C) (%) 65 vuotta täyttäneistä - Yli 64-vuotiaat asiakkaat, joiden AUDIT-C tulos on; alkoholin käyttö on hallinnassa tai vähäisiä riskejä, % testin tehneistä - Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut Seniorityö Yhteistyö järjestöjen ja seurakunnan kanssa
	2. Liikunta- ja toimintakyvyn tukeminen (liikuntaneuvonta, voima- ja tasapainoryhmät, kaatumisten ehkäisy)	- Liikuntaneuvontaan osallistuu vähintään 100 senioria/vuosi - Järjestetyt liikuntaneuvonnan luennot tai tietoisuuskurssit - Senioriliikuntaryhmien kävijämäärät kasvavat vuosittain - Indikaattorit: - Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön laskevat (hyte-kerroin indikaattori) - Kotona asuvat 65, 75, 80 ja 85 –vuotta täyttäneet ikäryhmittäin	Liikuntapalvelut seniorityö